

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 17 och 26 § i alkohollagen

Sammandrag

I denna proposition föreslås det att alkohollagen ändras.

Det föreslås att bestämmelserna om detaljhandel med alkoholdrycker ändras så att man i tillståndspliktig detaljhandel tillåter förutom alkoholdrycker som innehåller högst 5,5 volymprocent etylalkohol även alkoholdrycker som framställts genom jäsnings och innehåller högst 8,0 volymprocent etylalkohol.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft under våren 2024.

Huvudsaklig motivering

Den nya alkohollagen trädde i kraft i sin helhet den 1 mars 2018. Syftet med totalreformen av alkohollagstiftningen var att förnya den föråldrade lagstiftningen och söka en ny balans mellan att minska alkoholens negativa effekter och att beakta näringsverksamheten. Enligt alkohollagen har Alko även i nuläget med några undantag ensamrätt att bedriva detaljhandel med alkoholdrycker. I och med den nya alkohollagen flyttades dock starkare alkoholdrycker än tidigare från Alkos försäljning till detaljhandeln i butiker, kiosker och servicestationer.

En självständig effekt av reformen av alkohollagen har bedömts vara en sannolik ökning av den statistikförda konsumtionen med cirka tre procent. Totalt ökade totalkonsumtionen av alkohol marginellt (med 0,1 liter) år 2018, då den var 10,1 liter. Under 2019–2021 fortsatte totalkonsumtionen att minska, vilket också berodde på åtminstone höjningarna av alkoholskatterna och coronaepidemin.

Reformen av alkohollagen hade inga sådana konsekvenser för den vuxna befolkningens riskkonsumtion eller berusningsinriktade alkoholbruk som skiljer sig från tidigare trender och slumpmässiga variationer. Den långvariga nykterhetsutvecklingen bland minderåriga unga verkar dock ha stannat av mellan 2017 och 2019, men har fortsatt efter det. Samtidigt avstannade också den sjunkande trenden för ungas berusningsinriktade alkoholbruk. Bland flickor verkade det också finnas tecken på att det berusningsinriktade alkoholbruket och antalet portioner som dracks på en gång ökade, vilket troligtvis har ett samband med den ökade konsumtionen av dryckesblandningar som observerats särskilt bland flickor.

I regeringspropositionen bedömdes det att antalet dödsfall på grund av alkohol årligen ökar med 150 till följd av lagändringarna. Denna prognos har motsvarat verkligheten ganska exakt, trots att alkoholbeskattningen har skärpts. Den långvariga nedgången i dödligheten bröts i och med reformen och åren 2018–2021 dog i genomsnitt cirka 130 fler än år 2017.

Även om det statsstyrda systemet med ensamrätt till detaljhandel med alkohol enligt internationell forskning och Världshälsoorganisationen WHO är ett effektivt sätt att förebygga och minska alkoholkonsumtionen och alkoholens negativa effekter, begränsar en sådan reglering av tillgången till alkoholdrycker marknadens funktion och konkurrensen samt hindrar företagets tillväxt. Regeringen har för avsikt att bedriva en konsekvent närings-, företagsamhets- och industripolitik som ger företagen konkurrenskraftiga förhållanden och ger dem säkerhet att investera.

I beredningen har man genomfört skrivningen i regeringsprogrammets kapitel 6, "Nyckeln till tillväxt", enligt vilken regeringen reformerar alkoholpolitiken i europeisk riktning på ett ansvarsfullt sätt och fortsätter den totalreform av alkohollagen som gjordes 2018. Enligt skrivningen utvidgas detaljhandelstillståndet som definieras i 17 § i den gällande alkohollagen till att utöver drycker som innehåller högst 5,5 procent alkohol också gälla drycker som framställts genom jäsnings och innehåller högst 8 procent alkohol.

Lagförslag

Det detaljhandelstillstånd för alkoholdrycker som avses i 17 § 1 mom. i alkohollagen gäller för närvarande alla alkoholdrycker som innehåller högst 5,5 volymprocent etylalkohol.

Det föreslås att det till paragrafen fogas att detaljhandelstillståndet också gäller alkoholdrycker som framställts genom jäsning och innehåller 5,5–8,0 volymprocent alkohol.

Enligt 3 § 1 mom. 9 punkten i alkohollagen avses med tillverkning av alkoholdrycker framställning av etylalkohol genom jäsning eller på något annat sätt samt koncentrerings av en lösning som innehåller etylalkohol genom destillering eller på något annat motsvarande sätt. Ändringen gäller således endast sådana alkoholdrycker som har framställts på det förstnämnda sättet, dvs. genom jäsning, och vid tillverkningen av drycken får med andra ord inte användas en etylalkohollösning som har koncentrerats genom destillering eller på något annat sätt.

I 26 § föreskrivs det om ovan nämnda detaljhandelstillstånd som beviljas alkoholbolaget. Det ovannämnda tillägget beaktas i denna paragraf genom en hänvisning till 17 § 1 mom.

Förutsättningarna för beviljande av detaljhandelstillstånd för alkoholdrycker ändras inte och de nuvarande tillståndshavarna behöver inte ansöka om nya tillstånd för att genomföra ändringen. Efter ändringen är alkoholbolagets ensamrätt till detaljhandel mer begränsad än för närvarande.

Huvudsakliga konsekvenser

Vid bedömningen av konsekvenserna av den föreslagna ändringen har man kunnat utnyttja uppgifter om de faktiska konsekvenserna av den reform av alkohollagen som trädde i kraft 2018. Eftersom cirka tre procent av Alkos nuvarande literförsäljning vid den tidpunkten överfördes från Alkos detaljhandelsmonopol till den tillståndspliktiga detaljhandeln, är konsekvenserna av genomförandet av propositionen av samma storleksklass.

Lagändringens direkta konsekvenser är sannolikt ganska små på allmän nivå. Till exempel kan andra ekonomiska faktorer som påverkar alkohol- och konsumentmarknaden under de närmaste åren överskugga lagändringens konsekvenser och försvåra en efterhandsutvärdering av reformen. Lagändringen har trots det konsekvenser: En ökad konkurrens har sannolikt eftersträvat positiva ekonomiska konsekvenser, och å andra sidan har en ökad tillgång till alkohol sannolikt negativa konsekvenser för befolkningens hälsa och välfärd.

LAGFÖRSLAG

Lag

om ändring av 17 och 26 § i alkohollagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i alkohollagen (1102/2017) 17 § 1 mom. och 26 § 2 mom. som följer:

17 §

Detaljhandelstillstånd för alkoholdrycker och förutsättningar för beviljande av sådana tillstånd

Ett detaljhandelstillstånd för alkoholdrycker som framställts genom jäsnings och innehåller högst 8,0 volymprocent etylalkohol och alkoholdrycker som framställts på andra sätt och innehåller högst 5,5 volymprocent etylalkohol gäller detaljhandel inomhus på ett enda detaljhandelsställe och beviljas

1) en sökande som annat än tillfälligt saluhåller ett mångsidigt utbud av livsmedel för det dagliga behovet i en byggnad som avses i markanvändnings- och bygglagen (132/1999), om inte försäljningen av alkoholdrycker står för en klart större andel av näringsverksamheten än försäljningen av andra livsmedel,

2) en sökande som bedriver näringsverksamhet enligt 1 punkten i en butiksbil eller butiksbåt som på en reguljär rutt som tillståndsmyndigheten godkänt betjänar fast bosatta eller säsongboende,

3) i samband med serveringstillstånd för detaljhandel med de alkoholdrycker som serveras; i samband med serveringstillstånd för viss tid eller på ett serveringsområde enligt 20 § får detaljhandelstillstånd emellertid beviljas endast för evenemang som ordnas av flera tillverkare av alkoholdrycker och vars syfte är att presentera produkterna för konsumenterna,

4) en innehavare av tillverkningstillstånd i anslutning till stället där alkoholdryckerna tillverkas.

---

26 §

Detaljhandelsställe och beviljande av detaljhandelstillstånd

Om alkoholbolaget ansöker om ett i 17 § 1 mom. avsett detaljhandelstillstånd, kan tillstånd beviljas om försäljningsstället uppfyller förutsättningarna enligt 1 mom.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Detaljhandelstillstånd som har beviljats med stöd av 17 § 1 mom. före ikraftträdandet av denna lag gäller efter ikraftträdandet de alkoholdrycker som nämns i 17 § 1 mom. i denna lag.